

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ

*Москалюк А. І., студ. (гр. БС-01, ФБМІ КПІ ім. Ігоря Сікорського);
Корнієнко Г. А., ст. вик. (каф. БМК КПІ ім. Ігоря Сікорського);
Демчук Г. В., к.т.н., доц. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)*

Анотація. Розглянуто питання організації навчання з питань охорони праці для медичних працівників з урахуванням специфіки їхньої роботи, наведено групи ризику різних категорій медичного персоналу та особливості організації навчання для них.

Ключові слова: охорона праці, медичні працівники, небезпечні та шкідливі умови праці в медичних закладах.

Abstract. The issue of the organization of occupational health and safety training for medical workers is considered, taking into account the specifics of their work, the risk groups of various categories of medical personnel and the specifics of the organization of training for them are given.

Keywords. labour protection, medical workers, dangerous and harmful working conditions in medical institutions.

Вступ. Робота медичного персоналу пов'язана з сильним впливом різноманітних негативних факторів, які мають різні джерела походження. Ця професія вважається однією з найбільш небезпечних (багато випадків професійних захворювань або травм, отриманих при виконанні професійних обов'язків серед медичного персоналу, є підтвердженнями даного твердження).

Безпека та здоров'я працівників медичної сфери має дуже велике значення, оскільки вони, рятуючи життя інших людей, самі стикаються з численними небезпечними та шкідливими факторами у своїй роботі. У зв'язку з цим, велика увага повинна бути присвячена питанню охорони праці і підтримки здоров'я самого медичного персоналу задля сприяння їх усвідомлення важливості збереження безпеки не лише пацієнтів, а і самих себе. З цього випливає, що організація ефективного навчання та перевірки знань з охорони праці для цієї категорії працівників має велике значення.

Аналіз стану питання. Обов'язки, які покладені на медперсонал, роблять його роботу надзвичайно напруженою і важкою. Це, в свою чергу, призводить до посилення впливу цілого ряду негативних виробничих факторів, пов'язаних з умовами і характером праці медпрацівників, що мають негативний вплив на стан його здоров'я, і можуть призвести до захворювань, зниження працездатності, інвалідності, загрози для життя.

Мета роботи. Дослідження особливостей організації навчання з питань охорони праці для медичних працівників з урахуванням специфіки їхньої роботи.

Методики, матеріали і результати досліджень. Підготовка медичного персоналу з питань безпеки регулюється рядом законодавчих актів. Усі працівники медичних закладів, незалежно від їх посади, стажу роботи та освіти

(включаючи тих, хто і відповідає за саму організацію і проведення навчання, а також посадових осіб та спеціалістів і працівників, які працюють на роботах підвищеної небезпеки) підлягають цій процедурі. Керівник установи своїм розпорядженням створює постійно діючу комісію, головою якої призначає одного зі своїх заступників, основним завданням якої є організація заходів з охорони праці.

Роботодавець має затвердити положення свого підприємства про навчання з питань охорони праці і щорічні плани-графіки навчання і перевірки знань працівників відповідно до вимог Законом України «Про охорону праці» (ст. 18) та НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці» [1]. Зазвичай дану перевірку здійснюють працівники служби кадрів, або ж якісь інші фахівці, яких має призначити керівник установи.

На медичному підприємстві посадові особи та спеціалісти зобов'язані пройти навчання і перевірку знань з питань охорони праці відповідно до ДНАОП 0.00-8.01-93 «Перелік посад посадових осіб, які зобов'язані проходити попередню і періодичну перевірку знань з охорони праці» [2]. Це навчання має бути пройдено до початку виконання їхніх обов'язків, а також періодично, один раз на три роки. Таке навчання може проводитись або безпосередньо на підприємстві, або в спеціалізованих навчальних центрах.

Що стосується медпрацівників, які працюють на роботах з підвищеною небезпекою (НПАОП 0.00-8.24-05 «Перелік робіт з підвищеною небезпекою» [3]), то у них навчання проводиться відповідно до конкретних видів робіт, які вони будуть виконувати. Для них навчання проводиться безпосередньо на підприємстві перед початком виконання працівником своїх обов'язків, а також періодично, не рідше одного разу на рік.

Перелік деяких медичних спеціальностей, які працюють в небезпечних та шкідливих умовах праці, наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Перелік медичних спеціальностей, які працюють в небезпечних та шкідливих умовах праці

Інфекціоністи; Епідеміологи; Вірусологи; Бактеріологи;	Паразитологи; Імунологи; Анестезіологи; Хірурги;	Онкологи; Радіологи; Патологоанатоми; Фтизіатри та ін.

До небезпек, з якими можуть зіткнутись медичні працівники [4], які працюють в небезпечних та шкідливих умовах праці можна віднести ті, що наведені у таблиці 2.

Таблиця 2.

Перелік небезпек для медичних працівників, що працюють в небезпечних та шкідливих умовах праці

Категорія небезпеки	Приклад
Інфекційні захворювання	Ризик зараження небезпечними інфекціями, наприклад ВІЛ/СНІД, туберкульоз, гепатит. Цей ризик особливо високий для працівників, які контактують з інфікованими пацієнтами, наприклад інфекціоністи, епідеміологи і т.д.
Біологічні фактори	Ризик контакту з патогенними, біологічними рідинами та тканинами. Цей ризик присутній у лабораторіях, патологоанатомічних чи хірургічних відділеннях.
Хімічні фактори	Ризик контакту з хімічними речовинами, що використовуються для дезінфекції. Даний ризик присутній, наприклад у стоматологічних кабінетах чи лабораторіях.
Фізичні фактори	Іонізуюче випромінювання (як в рентген-кабінетах), шуми (в операційних), вібрація (стоматологія), підвищений тиск (гіпербаричні камери), низькі та високі температури (реанімаційні відділення).
Психологічні фактори	Емоційне вигорання, нервово-психічні напруження, посттравматичний стресовий розлад (особливо високі ризики у тих, хто працює з важкими пацієнтами, будь то онкологічне відділення чи психіатрична лікарня).
Ризик травм	Поранення гострими інструментами, уколи голками, опіки.
Ризик аварій	Аварія з медичним обладнанням, пожежі, вибухи.
Інші фактори	Ненормований робочий день, нічні зміни, фізичне перенавантаження тощо.

Проведення навчання з питань охорони праці є доволі важливим. Вони можуть не лише розширити знання персоналу, але й допоможуть поглибити їхнє розуміння та навички. Можна використовувати різні форми навчання для подачі матеріалу, які забезпечать ефективне сприйняття і усвідомлення матеріалу і підвищать безпеку персоналу:

- *Лекції* – використовуються для викладу теоретичного матеріалу;
- *Практичні заняття* – дають можливість відпрацювати навички безпечного виконання роботи;
- *Семінари* – дозволяють обговорити проблемні питання та обмінятися досвідом;
- *Тренінги* – допомагають розвинути навички реагування на нештатні ситуації;
- *Тестування* – використовується для перевірки отриманих знань з охорони праці;

Матеріали, за якими проводять навчання:

- *Підручники та навчальні посібники* – містять у собі теоретичний матеріал з охорони праці;
- *Інструкції з охорони праці* – розробляються для конкретних видів робіт і містять вимоги безпечного їх виконання;
- *Плакати і стенди* – використовуються для наочної агітації з питань охорони праці;
- *Відеофільми та презентації* – використовують для візуалізації інформації з правил безпеки.

Висновки. В статті було проаналізовано знання та навички, отримані під час навчання питань з охорони праці, які допоможуть медичним працівникам захистити себе від різних ризиків, пов'язаних з їх роботою, знизять ризик травматизму та профзахворювань, що дасть змогу медичному закладу зменшити витрати на лікування та реабілітацію.

Література

1. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці (НПАОП 0.00-4.12-05). Електронний ресурс. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#Text>.
2. Перелік посад посадових осіб, які зобов'язані проходити попередню і періодичну перевірку знань з охорони праці. Електронний ресурс. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0154-93#Text>.
3. Перелік робіт з підвищеною небезпекою. Електронний ресурс. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0232-05#Text>.
4. Навчальний посібник з «Охорони праці в медичній галузі» / Рогач І.М., Рого О.Ю. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2021. 126 с. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/44586>.